

Στα 2100 π.Χ. το τρίγωνο Τροίας, Πολιόχνης, Θερμής ευημερούσε χάρη στο εμπόριο, καθώς βρίσκεται στο σταυροδρόμι ανάμεσα στην Ασία και την Ευρώπη, το Αιγαίο και τη Μαύρη θάλασσα. Κι αποκτούσε επαφή με τον Νότο, χάρη στους ατρόμητους Κυκλαδίτες ναυτικούς που όργωναν τις θάλασσες. Έπλεαν με ταχύτητα πέντε μίλια την ώρα και νησί με νησί, ακτή με ακτή, έφταναν ως τη Μαγιόρκα, δυτικά, ως τις εκβολές του Δούναβη, στα βόρεια, και σίγουρα ως τη Ζάρα στην Αδριατική.

Στα 2100 π.Χ., ολόκληρη η περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου ταρακουνήθηκε από φοβερό σεισμό. Η μεγάλη ζημιά, όμως, έγινε στο βορειοανατολικό Αιγαίο: Θερμή, Πολιόχνη και Τροία σωριάστηκαν στη γη. Ο χρυσοχόος της Τροίας έκρυψε στα τείχη τον θησαυρό του: Χάλκινοι λέβητες, λόγχες, εγχειρίδια. Πελέκεις από ιαδεΐτη σπάνιας κατεργασίας. Χρυσά κι ασημένια διαδήματα, σκουλαρίκια, καρφίτσες και δαχτυλίδια πολύπλοκης κατασκευής. Μερικά περιδέραια έχουν κρίκους από τους οποίους κρέμονται πολλές μικρές αλυσίδες που καταλήγουν σε χρυσά πλακίδια. Σε κάθε κίνηση εκείνης που τα φορούσε, κουδούνιζαν κι έβγαζαν χαρακτηριστικούς ήχους.

Ο χρυσοχόος της Πολιόχνης έκρυψε τον δικό του θησαυρό κάτω από το δάπεδο της αυλής του: Ανδρικά και γυναικεία κοσμήματα, χιλιάδες μικρά χρυσά πλακίδια, σπειροειδή βραχιόλια, διαδήματα, αλυσίδες, ψέλια για το μπράτσο ή τον αστράγαλο, περόνες, σκουλαρίκια κι ένα σωρό άλλα.

Χάθηκαν στον καιρό. Ξεχάστηκαν. Νέοι άποικοι, καινούρια γεγονότα, τραγουδισμένες περιπέτειες έθαψαν στη λησμονιά το μεγαλείο της γειτονιάς μας στα 2100 π.Χ.

Η Τροία του Πριάμου

Μετά, σιγά σιγά, η Τροία ξαναβρήκε την αιγλή της χωρίς να θυμάται την παλιά. Εννιακόσια χρόνια μετά την τρομερή καταστροφή, οι Έλληνες πήγαν να την πάρουν κι ο Όμηρος ύμνησε την εκστρατεία, μέσα από τον θυμό του Αχιλλέα, στην Ιλιάδα.

Ο χρόνος σκέπασε τα γεγονότα κι άφησε να κυλήσει μόνο το παραμύθι. Ως τα 1870, όταν ο Σλίμαν ανέσκαψε τον λόφο του Χισαρλίκ και τρελαμένος ανακάλυψε την ομηρική Τροία ανάκατα με τις προηγούμενες και τις δυο τρεις επόμενες. Ούτε από στρωματογραφία γνώριζε ούτε είχε καμιά αναστολή, προκειμένου να εντυπωσιάσει. Κάθε τι που εύρισκε, το προσάρμοζε στην Ιλιάδα ή, αν με τίποτα δεν κολλούσε, το κατέστρεφε. Ψάχνοντας στα χαλάσματα, έφτασε ως τον κρυμμένο θησαυρό του χρυσοχόου, στα παλιά τείχη. Είναι του 2100 κι άσχετος με την εποχή της Ιλιάδας (1190 π.Χ.) αλλ' ο Σλίμαν δε δίστασε να τον βαφτίσει «Θησαυρό του Πριάμου». Ακόμα, έτσι τον ονομάζουν.

Όταν οι πρώτοι ενθουσιασμοί καταλάγιασαν, τη σκυτάλη πήραν οι επιστήμονες προσπαθώντας να βάλουν τα πράγματα σε μια τάξη. Βρήκαν δέκα Τροίες, τη μια πάνω στην άλλη. Με πιο λαμπρή, τη δεύτερη, αυτή που καταστράφηκε στα 2100 π.Χ. Οι έρευνες απλώθηκαν στις γειτονικές παραλίες κι έφτασαν ως τα ελληνικά νησιά. Μέσα από την ομίχλη ξεπρόβαλε κι αναπαραστάθηκε το τρίγωνο της πρώτης εποχής του Χαλκού «Τροία - Πολιόχνη – Θερμή», ανασταίνοντας έναν πανάρχαιο και ξεχασμένο πολιτισμό, που δεν είχε την τύχη να τραγουδηθεί από κάποιον Όμηρο. Στην Πολιόχνη, βρέθηκε κι ο θησαυρός κάτω από το δάπεδο της αυλής του χρυσοχόου. Είναι εφάμιλλος, αν όχι πιο σπουδαίος από αυτόν της Τροίας. Όμως, ο τρωικός έγινε γνωστός ως «του Πριάμου», ενώ αυτός της Λήμνου δεν έτυχε τέτοιας τεράστιας προβολής.

(τελευταία επεξεργασία, 24 Μαρτίου 2022)